

Concept Cartoon Variatie*

Deze oefening is handig wanneer je een eerste verkenning van een onderwerp wilt doen om vervolgens (met of zonder de leerlingen) te beslissen waar je dieper wilt op in gaan. Het is een uitstekende manier om het denken van kinderen te stimuleren en discussies in de klas op gang te brengen. Naast dit principe ondersteunt deze activiteit 'Leren door denken'.

We stellen **3 opties** voor:

- Optie A: focus op gemakkelijke en snelle uitwisselingen (dit is ook een goede optie als je anderstaligen hebt)
- Optie B: focus op korte en snelle uitwisselingen, maar met meer gesprek.
- Optie C: focus op langere en diepere gesprekken

*Concept cartoons worden vaak gebruikt in onderzoekend leren en STE(A)M onderwijs. In het kader van Digital Destiny ontwikkelden we een variant toepasbaar op maatschappelijke vraagstukken in het kader van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling.

Doelstellingen

Leerlingen:

- verkennen verschillende perspectieven op een onderwerp.
- verwoorden hun eigen gedachten en meningen.
- herkennen gelijkenissen en verschillen in andermans mening.
- tonen zich flexibel in het vormen van een mening.
- luisteren actief.

Duur

De duur van deze werkvorm hangt van vele factoren af: ervaring, klascultuur en hoe je het integreert. Je voorziet hiervoor best minimum 40 minuten.

Materiaal

- Concept cartoon

Bron: <https://www.sciencelearn.org.nz/images/4403-climate-change-concept-cartoon>

- Concept cartoons vind je op het internet. Deze bevatten meestal wetenschappelijke en wiskundige onderwerpen. Je kunt ze ook zelf maken of een sjabloon gebruiken zoals je hierboven ziet.
- Zorg ervoor dat je altijd één persoon in de cartoon hebt met een lege tekstballon. Zo hebben de leerlingen altijd de mogelijkheid om een andere mening toe te voegen.

Offline	Blended
<ul style="list-style-type: none"> - bord - Grote papieren of posters - Post-its voor de leerlingen <p>Als je leerlingen moeite hebben met schrijven en/of zich uitdrukken in de gebruikte taal:</p> <p>Sla de post-its over en laat ze gewoon antwoorden.</p> <p>Schrijf sleutelwoorden op of teken pictogrammen/plaatjes op het bord om hun gesprek te ondersteunen.</p>	<p><i>Plickers</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Creëer een account via www.plickers.com - Download de app Plickers op je smartphone of je tablet. - Creëer de oefening in Plickers. - Download en print de Plickers-kaarten die de leerlingen zullen gebruiken. Je hebt één kaart nodig per leerling. - Meer uitleg vind je in dit instructiefilmpje: https://www.youtube.com/watch?v=y1zdKBOutr0 <p><i>Padlet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Maak een Padlet. Deel de link of QR-code met je leerlingen. - Zorg voor een tablet of laptop voor elke leerling of duo leerlingen voor de Padlet-oefening. <p>Je kunt kiezen voor Plickers of Padlet, of beide gebruiken.</p> <p><i>Tip</i> Als je leerlingen moeite hebben met schrijven en/of zich uitdrukken in de gebruikte taal:</p> <p>Sla de Padlet over en laat ze gewoon antwoorden.</p> <p>Schrijf sleutelwoorden op of teken pictogrammen/plaatjes op het bord om hun gesprek te ondersteunen.</p>

--	--

Vorbereiding

- Kies een onderwerp dat je met de leerlingen wilt bespreken.
- Zoek of maak een concept cartoon. Print die uit of zorg dat je het op een scherm kunt laten zien.
- Zet de vraag of het onderwerp op de concept cartoon of bied de vraag op een andere manier aan bv. in de vorm van een zin of foto op het bord.
- Zorg voor een aparte papieren versie van elke persoon op de concept cartoon (met hun mening).

Maak een nieuwe Plickers-set voor stap 2 (zie verloop).

Deel de Plickers-kaarten uit aan je leerlingen in stap 2 (zie verloop).

- Upload je concept cartoon in een Plickers set en geef vier antwoorden, één voor elke mening. Maak twee identieke versies, één voor hun eerste mening en één voor hun mening na het gesprek
 - Zorg ervoor dat je de vragen instelt op 'survey' in plaats van op 'graded'.
- Maak een Padlet met 4 kolommen, één voor elke uitspraak.

Verloop

1 Input

Introduceer het onderwerp. Zorg ervoor dat je niet te veel informatie weggeeft. Bijvoorbeeld: toon een voorwerp, een foto, een cartoon, een kleine tekst, een kort videofragment, enz. Laat de leerlingen eventueel beschrijven wat ze gezien of gelezen hebben.

2 Standpunt kiezen en verantwoorden

- Toon de concept cartoon op Plickers en neem de verschillende meningen van de personages door.
- Geef elke leerling een Plickers-kaart.
- Laat de leerlingen individueel nadenken over de uitspraken die op de cartoon staan. [Bij welke uitspraak sluiten ze zich het meest aan?](#)
- Laat ze die opschrijven op post-its of in Padlet.

Ze kiezen een uitspraak en denken na over de reden waarom en schrijven die in de Padlet/op een post-it. Als ze het met geen enkele uitspraak eens zijn, schrijven ze hun eigen antwoord en de reden waarom in de bijhorende kolom in Padlet.

- Gebruik je eerste Plickers vraag. Laat je leerlingen hun Plickers-kaart in de lucht steken met hun antwoord erop. Zo heb je een overzicht van de

meningen in de klas. Weet je niet zeker hoe dit werkt? Bekijk het overzicht van blended learning methodes op de [startpagina van de online training](#).

- Offline: Hang elk papier van een van de personages uit de concept cartoon verspreid over het lokaal. Laat de leerlingen naar de persoon gaan met wie ze het eens zijn en laat ze hun post-it(s) op het papier hangen.

Optie A: focus op gemakkelijke en snelle uitwisselingen (ook goede optie als u anderstaligen hebt)

- Vraag waarom de leerlingen een uitspraak hebben gekozen. Benoem antwoorden die op Padlet staan. Stel vragen om meer gesprek te stimuleren. Maar vergeet niet dat het doel hier is om een kort, dynamisch gesprek te creëren:
 - *Wie min of meer dezelfde reden had om deze uitspraak te kiezen, steekt zijn hand op.*
 - *Had iemand een andere reden om voor deze uitspraak te kiezen? Zo ja, wat was je reden?*
 - *Heeft iemand van de andere groepen een vraag voor deze groep?*
 - ...

Schrijf ter ondersteuning kernwoorden van het gesprek op het bord.

TIP: Als je veel anderstaligen hebt, is dit vaak de beste aanpak (zeker de eerste keer). Leerlingen die niet genoeg taal hebben om hun argumenten op te schrijven, krijgen de kans om hun mening te formuleren met de taal die ze van anderen horen of ze lezen wat de leerkracht op het bord schrijft.

- Lees alle uitspraken nog eens hardop voor of laat de leerlingen dat doen.
- Laat de leerlingen nog eens individueel nadenken: blijven ze bij hun mening nu ze de argumenten van anderen hebben gehoord? Is hun mening of argument(en) veranderd?
- Gebruik je tweede Plickers-vraag. Laat de leerlingen hun Plickers-kaart in de lucht steken die overeenstemt met hun mening.
- Offline: Geef de leerlingen de kans om naar een andere uitspraak te gaan of op dezelfde plaats te blijven als hun mening hetzelfde blijft.
- Korte uitwisseling. Kies enkele leerlingen uit om te antwoorden:
 - *Wie is er van mening veranderd? Waarom deed je dat?*
 - *Waarom bleef je bij je mening? Wie is het daarmee eens?*

Optie B: focus op korte en snelle uitwisselingen, met meer gesprek

- Laat elke groep één leerling aanduiden die de rol van verslaggever op zich neemt tijdens en na het groepsgesprek.
- Laat de leerlingen binnen hun groepje uitwisselen: waarom waren ze het eens met een uitspraak? De verslaggever kan desgewenst enkele kernpunten noteren.

- De verslaggevers geven beurtelings de argumenten van hun groep kort weer. Stel vragen om verder uit te weiden en schrijf de verschillende meningen op het bord.
 - *Waarom denk je dat?*
 - *Wat bedoel je met ... ?*
 - *Heeft iemand van de andere groepen een vraag voor deze groep?*
- Lees alle uitspraken nog eens hardop voor of laat de leerlingen dat doen.
- Laat de leerlingen opnieuw individueel nadenken: **blijven ze bij hun mening nu ze de argumenten van anderen hebben gehoord? Is hun mening of argument(en) veranderd?**
- Gebruik je tweede Plickers-vraag.
- Geef een teken aan de leerlingen om hun Plickers-kaart in de lucht te steken die overeenstemt met hun mening.
- Offline: geef een teken aan de leerlingen om naast de stelling te gaan staan die overeenkomt met hun mening. De leerlingen kunnen naar dezelfde stelling gaan als voorheen of kiezen voor een andere stelling.
- Korte uitwisseling. Kies enkele leerlingen uit om te antwoorden:
 - *Wie is er van mening veranderd? Waarom deed je dat?*
 - *Waardoor bleef je bij je mening? Wie is het daarmee eens?*

Optie C: focus op langere en diepere gesprekken

- Gebruik voor het uitwisselen "binnenkring-buitenkring".
 - Vorm een binnenkring van ongeveer 10 kinderen. Zorg ervoor dat de verschillende uitspraken door niet meer dan 2 leerlingen worden vertegenwoordigd.
 - De andere leerlingen zitten in de buitenkring en observeren het gesprek.
 - Breng het gesprek op gang: met welke uitspraak waren ze het eens en waarom?
 - > De leerlingen in de binnenste kring kunnen op elkaar reageren, vragen stellen, zij voeren het gesprek.
 - > De leerlingen buitenste kring observeren en luisteren aandachtig naar het gesprek.
 - Introduceer nieuwe argumenten gedurende het gesprek door leerlingen uit de buitencirkel van plaats te laten wisselen met iemand uit de binnencirkel.
 - > De dynamiek is hier belangrijk, dus moedig de leerlingen aan om spontaan te wisselen als ze nieuwe argumenten hebben om aan het gesprek toe te voegen. Vraag hen op de schouder van een leerling in de binnenste kring te tikken om de wissel te starten.
 - > Als het wisselen niet soepel verloopt kunt u ook herhaaldelijk enkele leerlingen aanwijzen om te wisselen, zodat uiteindelijk iedereen in de binnen- en buitenkring is geweest.

- Lees alle uitspraken nog eens hardop voor of laat de leerlingen dat doen.
- Laat de leerlingen nog eens individueel nadenken: blijven ze bij hun mening nu ze de argumenten van anderen hebben gehoord? Is hun mening of argument(en) veranderd?
- Gebruik je tweede Plickers-vraag. Geef een teken aan de leerlingen om hun Plickers-kaart in de lucht te steken die overeenstemt met hun mening.
- Offline: geef een teken aan de leerlingen om naast de uitspraak te gaan staan die overeenkomt met hun mening. De leerlingen kunnen naar dezelfde stelling gaan als voorheen of kiezen voor een andere stelling.
- Korte uitwisseling. Kies enkele leerlingen uit om te antwoorden:
 - *Wie is er van mening veranderd? Waarom deed je dat?*
 - *Waardoor bleef je bij je mening? Wie is het daarmee eens?*

TIP

- Help de leerlingen bij hun gesprek door hen gespreksrichtlijnen en/of gespreksstarters mee te geven (zie 'richtlijnen' in deze module). Of door enkele uitdagende vragen in te brengen (zie 'richtlijnen' in [deze module](#) en 'leidraad systeemdenken' in de module '[leren door denken](#)').
- Geef de buitenste kring een kleine observatieopdracht. Laat hen bijvoorbeeld via smileys of kleuren aangeven in welke mate medeleerlingen de gespreksrichtlijnen in de praktijk brengen.
- De waarde van optie C ligt in het feit dat ze tijdens een langer gesprek meer naar elkaar zullen luisteren vanwege de binnen-buitencirkel. Als je een diepere discussie met de hele groep wilt en je laat ze bij de stellingen staan, is de kans veel groter dat ze niet actief luisteren.

3 Reflectie

Hoe was het om één antwoord/perspectief te kiezen? Waarom?
 Wie veranderde zijn mening tijdens de oefening? Wat maakte dat je dat deed?
 Wat deed je twijfelen?
 Wat deed je nog sterker geloven in je mening?
 Wat neem je mee uit het gesprek? Welke argumenten vond je interessant om te horen?

4 Wat nu?

- Laat de leerlingen de volgende vragen beantwoorden:
 - *Waarover wil je meer weten?*
 - *Hoe kunnen we meer te weten komen over het onderwerp?*
 Je kan hen individueel of in kleine groepjes laten antwoorden.

- Als je samen met de leerlingen wil bepalen waar je meer over wil weten en/of hoe je dat wil doen, kan je de werkvorm 'de piramide' uit de module ['leren door maatschappelijke vraagstukken'](#) gebruiken.

5 Brug naar thuis

- Laat de leerlingen de concept cartoon mee naar huis nemen en vraag hen de oefening met hun familie te doen.
- De leerling vraagt iemand van de familie om één van de uitspraken op de concept cartoon te kiezen met betrekking tot het onderwerp/de vraag die in de les is behandeld is en uit te leggen waarom.
- De volgende dag brengen de leerlingen verslag uit in de klas of je vraagt hen hun ervaringen op te schrijven of verslag uit te brengen door een kort filmpje te maken.